

GOLDONI:

**„Trilogia
vilegiaturii“**

Din punct de vedere structural, **Trilogia vilegiaturii** (Editura „Univers“, 1982) este, după părerea multor critici, cea mai vastă și mai riguroasă construcție teatrală a dramaturgului Goldoni. Cele trei comedii au fost concepute ca trei momente ale unui discurs coerent, etape ale unui itinerar unic, dar, în același timp și ca piese autonome: **Frenezia vilegiaturii**, **Aventurile vilegiaturii** și **Întoarcerea din vilegiatură**.

În această trilogie, Goldoni cuprinde arii tematice complementare: aria socială și cea individuală, aria comportamentelor și cea a sentimentelor. Fiecare dintre acestea conține o gamă de motive care se combină foarte rafinat.

Supunerea oarbă față de cerințele societății burgheze îi împinge pe Leonardo și Vittoria, frate și soră, doi tineri orfani, să se ruineze străduindu-se să facă față modei costisitoare a vilegiaturii. Paralel, apare tema dragostei (Leonardo este îndrăgostit de Giacinta, fiica lui Filippo, un venețian bogat). Atitudinea Giacintei e cea de femeie emancipată, care pretinde autonomie sentimentală și autodeterminare erotică și nu dorește să-și piardă independența prin căsătorie. Atitudinea lui Leonardo este una învechită, dominată de orgoliu și gelozie.

În **Aventurile vilegiaturii**, tematica socială a comportării personajelor pare să capete o preponderență netă. Jocul de cărți, cu risipa ce o implică, oferă amu-

zante efecte scenice, lăcomia la mâncare se dezvoltă într-un crescendo comic de ospete, obsesia de a fi în pas cu moda declanșează o îndrjită rivalitate. Comentarii critici ai acestor aspecte ale modului de viață burghez sînt servitorii, un adevărat „cor“, programatic agresiv.

Dar, în același timp, **Aventurile...** prezintă comedia în care tema erotică se amplifică pentru a cuprinde o gamă largă de expresie (iubirea copilărească și cam timpă a adolescenților Rosina și Tognino, iubirea patetică și grotescă a Sabinei — nebuna bătrîna căzută în mîntea copiilor — pentru parazitul Ferdinando, dragostea sănătoasă și pudică a lui Paolo, fecior în casa lui Leonardo, pentru Brigida (camerista Giacintei). Cercetată cu subtilitate, tema își dezvoltă și chipul, surprinzător de modern, al iubirii imposibile e sentimentul Giacintei, logodnica lui Leonardo, atrasă imperios și chinuitor de Guglielmo. Dar aspectul social (contractul de logodnă semnat) se opune celui individual și triumfă. **Întoarcerea din vilegiatură** nu este altceva decît sărbătorirea acestui triumf, dar într-o atmosferă atît de întunecată încît seamănă mai curînd cu o înfrîngere. Aspectul social, economic subjugă individualul. Viața nu lasă loc dragostei, în această Veneție a anului 1761, aflată la un pas de criză.

Caracterul unitar al **Trilogiei...** derivă și din localizarea acțiunii.

Dar **Trilogia** lui Goldoni depășește cu mult importanța unui document de epocă, fie el oricît de clocvent, de pitoresc și de veridic, pentru că dramaturgul a știut să dezvoltă — prin admirabilele sale personaje comice deosebit de scenice — atitudini umane universal valabile; prin aceasta, opera sa se deschide unei citiri teatrale moderne.

Violeta MANEA